

HISTÒRIA DELS LOCALS D'ARTS ESCÈNIQUES

El teatre que va idear Gaudí

El llibre 'Teatres de Barcelona' rescata de l'oblit la Sala Mercè, edificada el 1904 a la Rambla per l'arquitecte ≡ **El local va ser precursor** del cine sonor amb actors parlant darrere de la pantalla

CRISTINA SAVALL
BARCELONA

Antoni Gaudí va dissenyar el 1904 la Sala Mercè, un carismàtic teatre en què es representaven visions musicals acompanyades de versos de poetes catalans i es projectaven pel·lícules parlades abans del naixement comercial del cine sonor que té el seu origen al Nova York del 1927. El llibre *Teatres de Barcelona, un recorregut urbà* (Editorial Albertí), escrit a quatre mans pels arquitectes Antoni Ramon i Raffaella Perrone, rescata de l'oblit l'existència d'aquest recinte i de tants altres teatres demolits, abandonats o incendiats que van tenir els seus dies de glòria en l'escena barcelonina.

En aquell desaparegut escenari de la Rambla, ubicat entre els carrers de Canuda i Portaferrissa, els actors s'amagaven darrere de la pantalla per prestar les seves veus als expressius personatges en blanc i negre. La Sala Mercè, amb capacitat per a 200 persones, va ser un èxit de públic, però els resultats econòmics no van acompanyar la iniciativa de l'empresari Lluís Graner, més conegut per la seva faceta artística i bohèmia de pintor.

Sense empremtes

L'únic teatre creat per Gaudí va tancar portes el 1913, tot i que durant els seus últims cinc anys de vida va deixar les representacions en directe i recitals per consagrar-se al cinematògraf. Entre el 1936 i el 1987 el mateix local va acollir el cine Atlàntic, especialitzat en pel·lícules infantils. Avui no en queda ni rastre, a penes una fotografia, ja que l'edifici va ser ensorrat per transformar-lo en un hotel.

No és l'únic local de Gaudí ensorrat. L'arquitecte modernista va participar en la decoració del bar Torino, famós pels vermuts i aperitius. Ubicat al passeig de Gràcia a prop de la Gran Via, el local va obrir el 1902 però el 1911 va abaixar persianes, i se'n van perdre les columnes, mobles, rajoles i vidrieres.

Antoni Ramon explica que els barcelonins coneixien la Sala Mercè com la gruta, la cova o la caverna per la seva semblança. «Era un recinte rectangular, tres vegades més llarg que ample, que oferia òptimes condicions d'acústica i de visibilitat», descriu el coautor del llibre, on es detalla que l'espai quedava tènueament il·luminat per bombetes embolicades amb pappers de colors amagades en forats del mur. Graner va decidir el 1905 llogar el teatre més emblemàtic de la Rambla. El Principal, amb un projecte per reobrir aquest any, és la sala més antiga de Barcelona. A

EDITORIAL ALBERTI / GMM

DESAPAREGUTS ▶ A dalt, l'Arnau, històric edifici del Paral·lel, que des del 2011 és propietat de l'ajuntament. Al centre, el Teatre Catalunya, enderrocat el 1942 per esdevenir un banc. A sota, la Sala Mercè.

finals del segle XVI, va néixer la Casa de les Comèdies, que depenia de l'antic hospital de la Santa Creu. «Amb el temps es va convertir en el Principal, el gran rival del Gran Teatre del Liceu, inaugurat el 1847», recorda Ramon.

Per ell, sens dubte, el Principal, és el teatre més important de la capital catalana. «Si acaba en mans d'un hotel, morirà. L'utilitzaran de sala de congressos», argumenta, alertant del risc que corren aquests carismàtics espais que ocupen grans dimensions.

La sala es va convertir en el cine Atlàntic i als 80 va ser ensorrada per fer-hi un hotel

Aquesta setmana, en l'acte de presentació del llibre, Guillem-Jordi Graells, autor teatral, va denunciar l'estat «lamentable» en què es troba aquest teatre. «És una vergonya per a la nostra ciutat que es mantingui tancat. És el símbol de la inoperància de l'Ajuntament de Barcelona», va assenyalar.

El llibre traça un recorregut pels teatres tant en actiu com destruïts de la Rambla, el passeig de Gràcia, la plaça de Catalunya, el Paral·lel —on l'Arnau va acollir una església xinesa—, la Gran Via, Montjuïc i les Glòries, zona on el Teatre Nacional de Catalunya emergeix com el primer que a Barcelona pot lluir quatre façanes. ≡